

РЕЦЕНЗІЇ

УДК 94(477)

Ю. А. Зінько. І. М. Романюк

БАКАЛЕЦЬ О.А. ІСТОРІЯ УКРАЇНИ З НАЙДАВНІШИХ ЧАСІВ ДО ПОЧАТКУ XXI СТОЛІТТЯ: НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК. – ЛЬВІВ: «МАГНОЛІЯ 2006», 2010. – 579 С.

У статті прорецензовано навчальний посібник з історії України для неісторичних факультетів вищих навчальних закладів України

У розбудові Української держави важливим завданням і складовою внутрішньої політики є формування національної свідомості й історичної пам'яті нашого народу. Впродовж близько 70 років минулого століття в Україні під забороною об'єктивних досліджень перебувало багато сторінок вітчизняної історії. Лише зі здобуттям Україною державної незалежності відкрилися сприятливі можливості для розширення проблематики історичних досліджень, видання навчальної літератури. З'явилася низка підручників, посібників, довідників з історії України. Серед них гідне місце займає навчальний посібник кандидата історичних наук, викладача Барського гуманітарного-педагогічного коледжу імені м. С. Грушевського та Глухівського державного університету імені Олександра Довженка Олексія Андрійовича Бакальця «Історія України з найдавніших часів до початку XXI століття».

Перш за все слід зазначити, що навчальний посібник «Історія України» укладений за навчальною програмою Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України з курсу «Історія України для студентів неісторичних факультетів вищих закладів освіти України».

Власне сама структура посібника є класичною. Він складається з передмови, 14 тем, 72 параграфів які охоплюють період від найдавніших часів і до весни 2010 року. Оригінальними є композиція структурних частин посібника, виклад матеріалу. Кожний розділ містить об'ємний фактичний матеріал, опорні логічні таблиці, хронологію найважливіших історичних подій, історичні документи, а також найважливіші терміни, ілюстрації. Перевірці засвоєння знань сприяють тести та контрольні запитання в кінці кожної теми та після історичних документів.

Позитивною рисою посібника є його об'єктивність, відсутність одностороннього підходу до оцінок тих чи інших явищ, котрі знайшли відображення в історичному процесі.

Рецензоване видання вміщує дані про протодержавні й державні утворення на теренах України, головні події української політичної та соціально-економічної історії, різноманітні суспільно-політичні течії, події воєнної історії всіх часів, зовнішню політику України, українську культуру.

Особлива увага приділяється національно-визвольній боротьбі українців. Специфікою посібника є використання ілюстрацій у вигляді історичних подій і постатей, зображених на вітчизняних ювілейних та пам'ятних монетах. У цьому його оригінальність.

Цінність видання ще й в тому, що в кожному розділі і підрозділах наведені змістовні біографічні довідки про визначних політичних і громадських діячів, представників українського національного-визвольного руху, яких тоталітарна система зараховувала до «ворогів народу», подано статистичний огляд творчого доробку вчених, письменників, митців.

Посібник містить також словник історичних термінів, перелік питань до іспиту з історії України, а також список літератури.

З метою активізації роботи студентів, вироблення у них власного бачення проблеми, критичного мислення, особливо, що стосується спірних «білих плям» в історії, автор пропонує різні точки зору істориків як сучасних так і минулого щодо вирішення цих проблем.

Вищесказане свідчить про універсалізм видання. Воно може прислужитись учням старших класів, абітурієнтам, учням гуманітарних ліцеїв, студентам денної та заочної форми навчання, вчителям шкіл та усім хто хоче знати багатовікову історію України.

Рецензована праця, не позбавлена певних недоліків, зокрема зустрічаються окремі положення і концептуальні моменти, які, як і раніше, залишаються спірними. Іноді вони відтворюють ідеалізовану думку, окремі підрозділи дещо переобтяжені фактичним матеріалом.

Однак навчальний посібник Олексія Андрійовича Бакальця є важливим внеском у вітчизняну історичну науку. Даний посібник буде корисним у вивченні та осмисленні складного, насиченого подіями, але цікавого і повчального історичного минулого України.

Bakalets O. HISTORY OF UKRAINE FROM ANCIENT TIMES TO THE BEGINNING OF THE XXI CENTURY: TEXTBOOK. -LVIV: «MAGNOLIA 2006, 2010. -579P.

The article reviewed by a textbook on the history of Ukraine for the non-historical faculties of higher educational institutions of Ukraine

УДК 94(477)

О.К. Струкевич

СВІДЕРСЬКИЙ Ю.Ю., ОКАРИНОВСЬКИЙ В.М. КУРС ЛЕКЦІЙ З ІСТОРІЇ УКРАЇНИ. У ДВОХ ЧАСТИНАХ. ЧАСТИНА I. ВІД НАЙДАВНІШИХ ЧАСІВ ДО ОСТАННЬОЇ ЧВЕРТІ XIV СТ. ПРОБНЕ ВИДАННЯ. –ТЕРНОПІЛЬ, 2010. – 400 С.

МИХАЛЬЧУК П.А., КУЦІЙ І.П., БРОСЛАВСЬКИЙ В. Л. КУРС ЛЕКЦІЙ З ІСТОРІЇ УКРАЇНИ. У ДВОХ ЧАСТИНАХ. ЧАСТИНА II (КІНЕЦЬ XVII – ПОЧАТОК XX СТ.). ПРОБНЕ ВИДАННЯ. –ТЕРНОПІЛЬ, 2010. – 412 С.

У даній статті прорецензовано найновіші підручники з історії України. Посібник написано з позицій критичного та неупередженого підходу авторів до аналізу історичного процесу.

Перша і друга частини рецензованого видання охоплюють історію нашої Батьківщини від найдавніших часів до початку XX ст. Історичний процес подано у контексті європейських цивілізаційних вимірів. Історію України висвітлено у взаємозв'язку з історією країн європейської цивілізації. Останнє особливо яскраво виявляється при викладанні історії західноукраїнських земель.

Курс лекцій базовано на досягненнях новітньої вітчизняної історіографії. Зокрема використано напрацювання академіків НАН України. Я. Д. Ісаєвича, В. М. Литвина, В. А. Смоля, І. Ф. Кураса, П. П. Толочка, чл. кор. НАН України О. П. Реєнта, професорів В. Й. Борисенка, Я. Й. Грицака, О. І. Гуржія, Л. Л. Залізняка, В. М. Рички, Н. М. Яковенко та ін.

Матеріал викладено за хронологічно-тематичним принципом, що дозволяє читачам чітко структурувати матеріал, швидко знаходити необхідні історичні сюжети. Як і належить навчальному посібнику, рецензований курс лекцій містить рекомендовані джерела і літературу, контрольні питання, тестові завдання, що звичайно сприятиме кращому засвоєнню навчального матеріалу студентами. Науково-методичний посібник включає предметний та іменний покажчики, що дозволяє зручно використовувати курс для студентської наукової роботи різних рівнів складності.

Авторам удалося уникнути ідеологічної упередженості та політико-культурної заангажованості, що, безперечно, є перевагою видання. Матеріал викладено чіткою, логічною мовою. Лекції легко сприймаються читачами.

Автори насамперед сконцентровані на політичній та соціальній історії, доволі широко представлено історико-економічні виклади у рамках обґрунтування політичних чи соціальних мотивів діяльності соціальних суб'єктів історичного процесу, що відповідає стану сучасної історичної науки в Україні.

Автори не обминають складних тем, подаючи як власний погляд на їх сутність, так і викладаючи погляд на них тих вчених, які дотримуються різних точок зору.

Вважаємо, що потребує глибшого аналізу проблема змісту козацького автономізму до утворення держави Б. Хмельницького та змісту автономізму у другій половині XVII-XVIII ст. Адже вони були наповнені різним соціально-політичним та політико-культурним змістом.

Автори визначають політичне тіло, організоване Б. Хмельницьким, як Українську козацьку державу. У такому разі виникає потреба охарактеризувати політичну систему, а не лише соціальну структуру цієї держави.

Незгоду викликає визначення історичних процесів між 1648-1676 рр. як «Козацької революції». Вважаємо, що така назва веде до звуженого сприйняття того часу. За рамками